

SECCIÓ DE SENDERS

AE TALAIA

DE L'ANOIA AL BAIX CINCA

13a. Etapa : LA MUSSARA - PRADES - ULLDEMOLINS

12 de febrer 1995

HORARI PREVIST

Sortida de Vilanova i la Geltrú.	6,00 h
Coll de la Mussara. Inici d'etapa	8,00 h
Gran esplanada. Esmorzar	9,50 h 10,20 h
Prades. Reagrupament (café)	11,10 h 11,40 h
Esplanada vora la riera. Reagrupament	12,50 h 13,05 h
Ulldemolins. Fi d'etapa i dinar	14,45 h
Sortida cap a Vilanova	17,00 h
Vilanova i la Geltrú.	19,00 h

Notes:

- ** Hi ha aigua en el poble de Prades.
- ** A Ulldemolins es pot dinar en el Centre Cívic i Social o bé a la fonda Toldrà.
- ** Si us plau, sigueu puntuals, respecteiu els reagrupaments i vigileu que hi sigui tothom.

SECCIÓ DE SENDERS

AE TALAIA

DE L'ANOIA AL BAIX CINCA

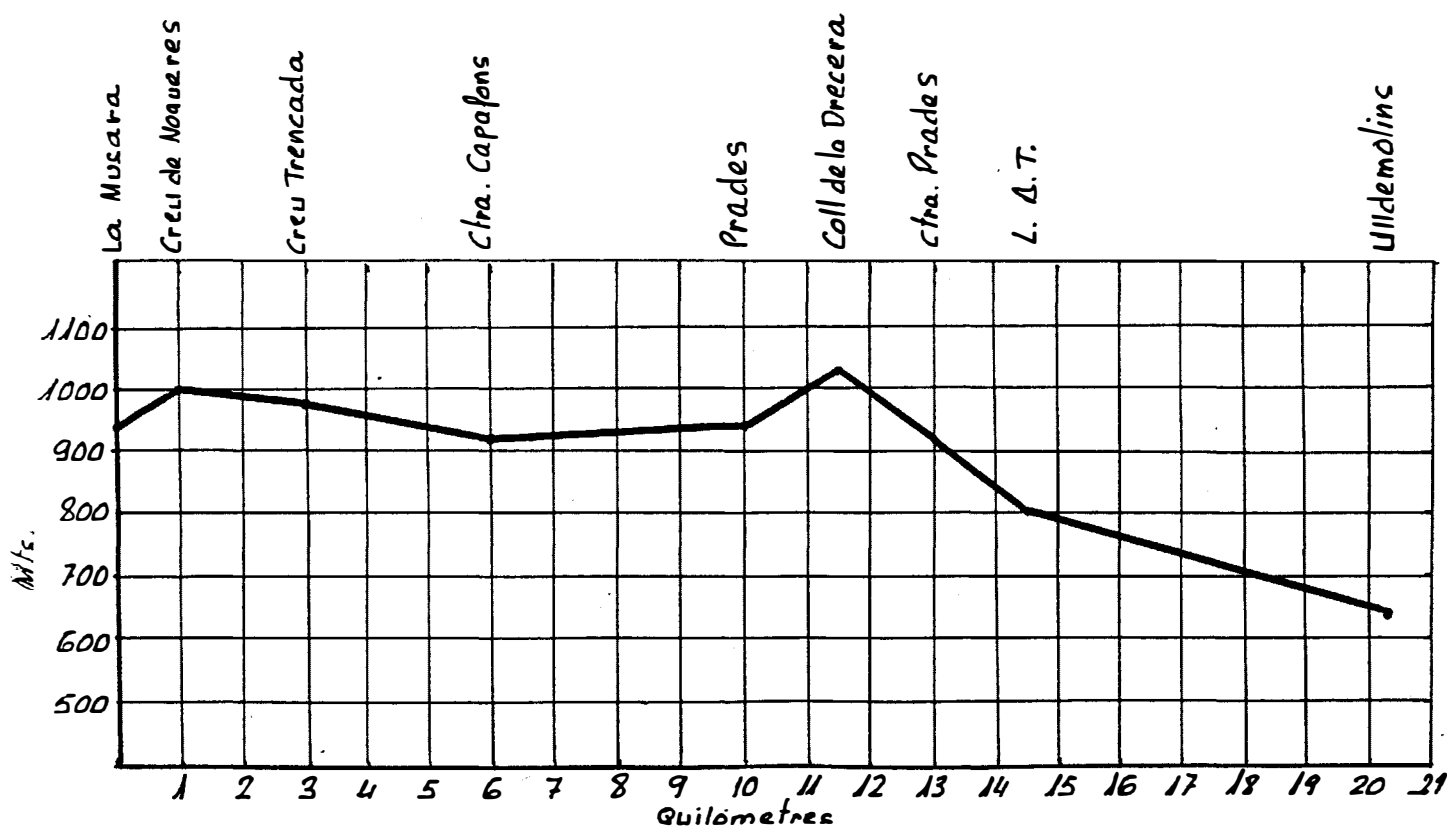
13a. Etapa : LA MUSSARA - PRADES - ULLDEMOLINS

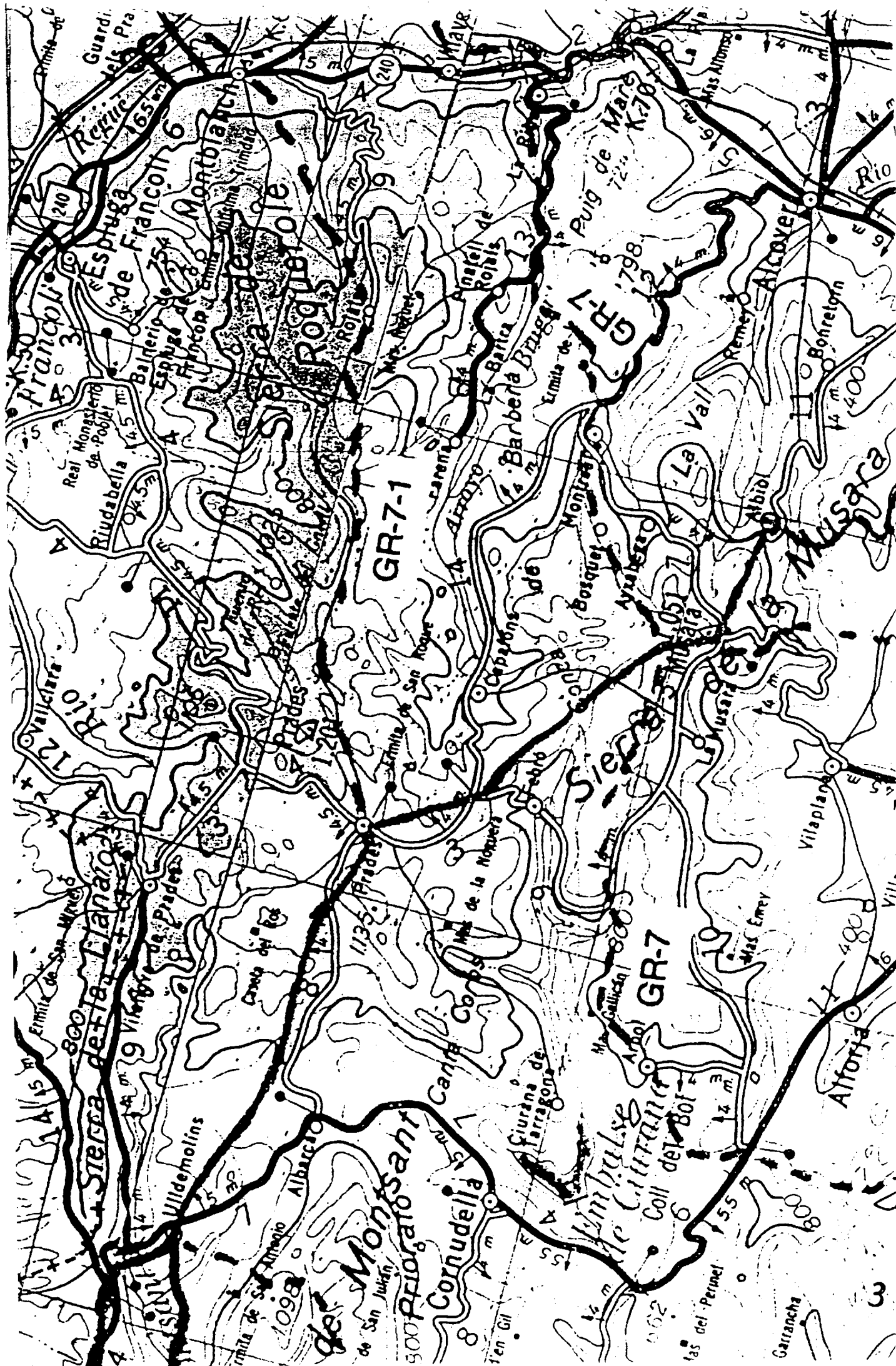
12 de febrer 1995

L'excursió d'avui ens portarà de la comarca del Baix Camp a la del Priorat. El recorregut és molt aeri, a cavall de la Serra de la Mussara i la part sud de la de Prades.

Després de la Creu Trencada es rodeja la vall de Capafonts i veurem aquest poble al fons i a la dreta les cingleres dels Motllats.

Entrant a Prades es pot visitar la Cova del Vidre, que és una balma del neolític. Durant el recorregut, trobarem els camins bastant deteriorats, sigui pel pas de les motos o pels aiguats d'aquesta tardor.

DESCRIPCIÓ DEL RECORREGUT

LA MUSSARA - PRADES - ULLDEMOLINS

Horari

Parcial	Totals	Quilometratge
0,00	0,00	0,000

Sortim de la collada on hi ha l'entroncament de la carretera de VILAPLANA a la MUSSARA amb la que baixa a MONT.RAL. Pujarem per una pista pel vessant sud-oest del puig de la Torreta, el punt més alt de la serra de la MUSSARA, on actualment hi ha un vèrtex geodèsic.

0,12	0,12	0,400
------	------	-------

Som a la carena de la serra de la MUSSARA, en el punt anomenat CREU DE NOGUERS, malgrat que no hi ha cap vestigi de cap creu. Bifurcació, on trobem el GR-7 que se'n va cap a la dreta. D'aquest punt si es vol anar al vèrtex de la MUSSARA (1.054 m), hi ha uns 200 metres de corriol, que surt de l'angle que tenim a la dreta de la bifurcació. Hi ha un pal indicador.

Nosaltres seguim rectes baixant, durant 50 metres el nostre GR-65 es comú al GR-7.

0,04	0,16	0,450
------	------	-------

Bifurcació, on hi ha el segon pal indicador del GR-7, aquest, se'n va cap a l'esquerra, nosaltres anem cap a la dreta creuant l'ampla coma, i tenim a la dreta el PUIG PELAT.

0,08	0,24	-
------	------	---

Agafem un sender a la dreta que puja.

0,01	0,25	-
------	------	---

Creuem una pista, més endavant el sender és empedrat.

0,06	0,31	-
------	------	---

Creuem una altra pista i a la dreta veiem una urbanització.

0,03 0,34 1,960

Pla dels Motllats, gran altiplà de més de 1.000 metres d'altitud i d'uns 5 km. de llargada i 2 km. d'amplada. El GR-65 va cap al nord-oest vorejant l'altiplà.

0,15 0,49 2,920

CREU TRENCADA, estratègic creuament de camins i termes municipals. A la vora del camí hi ha una creu de ferro de nova construcció i també una creu feta amb ferralla de moto soldada.

0,25 1,14 4,650

El camí ample deixa la carena per a baixar cap a l'esquerra, passant per un pla. Tot recte baixa un sender amb les marques del nostre GR, que continua proper a la carena, de cara al PICORONDAN, que veiem davant nostre.

0,13 1,27 5,450

Som a la banda oest del PICORONDAN, el sender bifurca, el GR va pel de la dreta i aviat retrobem la carena amb una panoràmica preciosa sobre la vall de CAPAFONTS.

0,08 1,35 5,930

Retrobem la pista que havíem deixat i la seguim sempre en direcció nord-oest.

0,05 1,40 6,240

Som davant la carretera que puja de CAPAFONTS, el camí molt erosionat va cap a la dreta, per trobar-la; el camí de SANT JAUME va cap a l'esquerra seguint la part alta del terreny.

0,05 1,45 6,580

Saltem a la carretera i la seguim, als 40 metres passarem per l'entroncament amb la carretera de LA FEBRÓ, anirem recte en direcció a PRADES.

0,04 1,49 6,810

Gran esplanada a la dreta de la carretera. Aquí, doncs, cal deixar la carretera i continuar les marques que van paral·leles per la banda dreta.

0,06 1,55 7,220

Bifurcació, anem cap a l'esquerra, en direcció nord, creuem un torrent i ens enfilem cap a un collet a les envistes de l'ermita de L'ABELLERA, a la banda oposada de la vall. Continuarem per la part alta del terreny.

0,18 2,13 8,110

Pal indicador del camí que ens portaria a l'ermita de l'ABELLERA, continuem recte.

0,08 2,21 8,580

Trobem un camí travesser que voreja l'altiplà, el creuem i comencem a baixar fort, de cara a PRADES.

0,06 2,27 9,160

Arribem a una pista encimentada que puja de la urbanització COVA DEL VIDRE i va a l'ABELLERA, la seguim tot baixant; després de passar pel davant d'uns xalets, agafem el primer carrer que trobem, recte cap a PRADES. Al final del carrer trobem la COVA DEL VIDRE, on s'han fet troballes prehistòriques del neolític. Continuem rectes cap a PRADES.

0,15 2,42 9,880

Després de passar el riuet de PRADES a gual, entrem a la vila vermella pel carrer de l'ACABALLA (950 m).

0,04 2,46 10,100

Sortim de PRADES per la banda oest, i agafem la carretera d'ALBARCA, aviat aquesta retomba cap a la dreta, vorejant el turó del poble, als pocs metres la deixem per un camí que baixa cap al riu; hi ha un pal indicador.

0,05 2,51 10,500

Travessem el riu de PRADES sobre un pontet, als pocs metres trobem la font de la VILAVELLA, on estava situat antigament el poble de PRADES i de seguida comencem a pujar.

0,10 3,01 11,000

Després de passar pel costat d'uns xalets, arribem al coll de la DRECERA (1.030 m), des d'aquí anirem per una pista que planeja en direcció oest, pel vessant nord de la serra de la GRITELLA.

0,12 3,13 11,830

Deixem la pista i baixem cap a la dreta per un sender, aviat arribem a una ampla collada, baixarem pel tàlveg en direcció oest.

0,14 3,27 12,460

Creuem la pista d'accés a un xalet de nova construcció, que ens queda a l'esquerra. Continuem baixant; COMPTE !! no hi ha senyals, saltarem un córrec fet pel propietari per tal d'evitar el pas dels vehicles.

Uns 150 metres més avall, creuem la pista del mas REGIMENT i continuem per un sender que passa per la part alta del llom.

0,05 3,32 12,800

Saltem a la carretera de PRADES a ALBARCA, la creuem en diagonal i anem per una camí carreter que passa per la banda sud-oest del tancat de la granja de la Cooperativa d'avicultors. Anirem baixant per la banda solana de la coma. Estem passant per la partida dels SAGALASSOS, caracteritzada per les suaus ondulacions de terreny de llicorella, cobert per boscos d'alzines.

0,11 3,43 13,940

Creuem el fons de la coma i ens enfilem pel vessant oposat. Arribats al llom creuem una pista que el segueix. Més endavant passem pel costat d'un circuit de motocros que ens queda a la dreta. Baixem pel vessant oposat.

0,17 4,00 14,450

Trobem una línia elèctrica d'alta tensió que va de CAMARASA a REUS. Més endavant hi ha una esplanada vora la riera. Després de l'esplanada, el caminet s'enfila per la dreta per anar a cercar una petita carena, que seguim.

4,16 16,100

Aviat creuarem l'aiguamoll, inici del barranc dels ENLLOSATS.

0,05 4,21 16,400

Deixem el camí ample, que ens portaria a la carretera i anem cap a la dreta pel vessant esquerra d'una llarga i estreta coma. Al final, trobarem una coma més ampla que creuarem tot enfilant-nos pel vessant oest.

0,27 4,48 17,500

Final de la pujada, trobem una pista de terra, la seguim recte. Hi ha un pal indicador. Aviat deixem a la dreta el camí de les MINES, on s'han trobat mines pre-històriques que possiblement motivaren l'obertura del camí que hem seguit des de la serra de la MUSSARA.

0,39 5,27 20,350

Creuem la carretera de REUS a JUNCOSA DE LES GARRIGUES i entrem a ULLDEMOLINS (652 m).

PRADES

El municipi de Prades està situat al centre de les muntanyes del seu nom en un extrem de la comarca del Baix Camp entre el Priorat, la Conca de Barberà i l'Alt Camp. El seu terme ocupa una extensió de 33.10 km² i limita amb els de la Febró (sud) i Capafonts (est) de la mateixa comarca, Mont-ral (est) de l'Alt Camp, Vimbodí (nord-est) i Vilanova de Prades (nord-oest) de la Conca de Barberà i Cornudella (oest i sud-oest) del Priorat.

El nus orogràfic de les muntanyes de Prades ocupa pràcticament tot el terme, el qual és, doncs, molt esquerp, entre els 900 i 1000 metres d'altitud. Al sud de la vila hi ha el coll de Prades (947 m), punt d'unió de les dues branques en què es troba subdividit el conjunt muntanyós. En l'alineació sud-occidental es destaquen la Gritella (1098 m), al límit amb Cornudella (Priorat), i el pic de Cantacorbs, ja fora de la comarca, mentre que a l'alineació nord-oriental hi ha el punt culminant del massís al tossal de la Baltassana (1201 m), flanquejat a l'est per la mola d'Estat (1135 m) i al nord pel puig de Sales (1043 m), tots al límit amb la Conca de Barberà.

L'amfiteatre que formen les muntanyes de Prades al voltant de la vila és drenat pels barrancs de la Font, de Tillans, dels Rossinyols, de Rius, que afluïxen per la dreta al riu de Prades, capçalera del riu de Montsant, afluent del de Siurana per l'esquerra. Igualment hi té capçalera, al vessant septentrional, el Francolí, ja dins de la comarca de la Conca de Barberà.

El 75% de l'extensió del terme no s'aprofita per a l'agricultura i es dedica al pasturatge o a la garriga i els boscs de pins, roures i alzines. Pràcticament la meitat de les terres de conreu es dedica a cereals i patates i l'altra a avellaners, ametllers i castanyers. L'agricultura subsisteix i el poble ha pres empenta com a lloc de segona residència però en canvi la ramaderia pràcticament ha desaparegut i això que era de gran importància la fira de tres dies que es feia per Sant Bartomeu.

Se suposa que els àrabs hi edificaren un castell, que fou especialment fortificat vers el 1090 a causa de l'avanç de Ramon Berenguer III pel Penedès i el Gaià, i que es conquerí abans del 1153, quan totes les muntanyes de Prades estaven ja en poder dels comtes catalans. La carta de població atorgada per Ramon Berenguer IV és del 1159 i en ella es cedia als habitants del lloc de *Pratis* el terreny per construir les cases i les terres de conreu, la

lliure utilització i possessió dels prats i boscs de tota la muntanya de Siurana, i els drets damunt l'església i la ferreria. Cap al 1170 els sarraïns que havien restat a les muntanyes de Prades i Siurana es revoltaren i foren expulsats del territori per Ramon Berenguer IV.

Aviat Prades prengué relleu i prova d'això és la cita que es fa del seu mercat el 1200 esmentant-se la *mesuram de Pratis*; amb el temps s'arribaren a fer quatre fires de bestiar a l'any. Prades contribuï a l'expedició de Jaume I a Mallorca amb homes i cavalls i vint donzelles del poble foren cridades pel rei per al repoblament de València. El mateix Jaume I cedí, el 1221, la vila i rendes a la seva primera muller. Pel mateix temps el rei i l'arquebisbe Aspàreg de la Barca encarregaven al prior de Scala Dei la predicació per les muntanyes de Prades contra el catarisme que s'hi havia estès, motiu pel qual li cediren delmes i senyories per crear el priorat de la cartoixa. El 1262, Pericó de Batzemig i la seva muller, acusats d'heretgia, fugiren i els seus béns foren cedits al priorat.

El rei Jaume II el 1324 investí de manera solemne a la catedral de Barcelona el seu fill petit Ramon Berenguer, nascut el 1308, comte de les terres i muntanyes de Prades. La senyoria incloïa, a més de l'extensa baronia d'Entença, pervinguda a la corona, Prades, Cornudella, Ulldemolins, l'Aleixar, Capafonts, Albarca, Vilanova de Prades, Vilaplana, Arbolí, la Mussara, Farena, Samuntà i Plana, la Riba, la Febró, Siurana, Maspujols, el Mas d'Angles i Mont-ral i drets damunt d'altres localitats pertanyents a Poblet i Scala Dei, amb una extensió d'uns 1150 km². En el cens de 1365-70 assolí 1600 focs, tot i que la Pesta Negra havia provocat una notable emigració i una gran inestabilitat.

El 1414, pel matrimoni de la comtessa Joana, que havia topat amb algunes dificultats successòries, amb Joan Ramon Folc de Cardona, s'uneix el comtat amb el ducat de Cardona i després amb els d'Empúries-Sogorb i, finalment, 1663 pel casament de la pubilla Caterina

d'Aragó amb Juan de la Cerda, amb el ducat de Medinaceli, fet que implicà la castellanització total dels titulars, el seu absentisme i el trasllat de l'arxiu a Sevilla. De fet, però, tot i la titularitat de la vila, durant l'etapa catalana dels comtes, la seva residència habitual no fou mai el castell de Prades, sinó el de Falset, primer, i després el d'Arbeca.

Durant la Primera Guerra Carlina Prades fou el quarter general del carlí Tristany i en ser ocupada pel general Gurrea, fou lliurada al saqueig i incendiada i tots els seus defensors afusellats després d'haver-los fet cavar la pròpia fossa. En la Tercera Guerra Carlina un dels caps de més anomenada fou el Nen de Prades, un adolescent que es deia Balcells, amb una gran intuïció estratègica, que sense saber de lletra formà una partida al davant de la qual morí als vint anys. El Nen de Prades féu actes llegendaris, com l'espectacular salt a cavall des d'un cingle sense fer-se gens de mal. El rector de la parròquia s'aixeca també al cap d'un escamot el 1872. El 1873 hi entraren els carlins al maig i a l'agost i el 19 d'octubre a les envistes del poble les partides del capellà de Flix i de Cercós exterminaren els liberals comandats per Maturana. Encara, el 1875, Alejandro Picazo assetjà a Prades els caps carlins Antoni Mestre i Ramon Grau, que aconseguiren resistir fins que arribaren reforços que feren aixecar el setge i donaren als carlins una altra important victòria.

A mitjan segle XIX, junt amb altres pobles, es negà a pagar els drets senyorials. Promogut judici pel duc de Medinaceli el 1851, el tribunal de Falset decretà el 1859 a favor del duc afirmant que les terres continuaven sent de senyoria, sentència que fou confirmada a Barcelona el 1863 i pel Tribunal Suprem el 1867; els pobles, però, es negaren a continuar pagant.

En el segle XIX Prades assolí el seu màxim poblament: 765 h el 1830 que arribaren a 1090 el 1860, any a partir del qual s'inicià la davallada accentuada per la crisi de la fil·loxera. Durant el segle XX ha continuat el decreixement: 991 h el 1900, 723 h el 1940, 583 h el 1960 i 547 h el 1981, tot i el ja indicat èxit com a lloc de segona residència, condició ja iniciada el 1929, quan s'hi projectava la construcció d'un gran sanatori antituberculós.

La vila de Prades és al centre de l'altiplà del cim de les muntanyes, a 950 metres d'altitud, perfectament comunicada amb camins, d'origen medieval, amb tots els pobles de la rodalia. La seva plaça porxada, mostra de l'antiga esplendor, és d'una gran bellesa i té gran anomenada, sobretot la font esfèrica de caire renaixentista, reproduïda al Poble Espanyol de Barcelona. De les seves antigues fortificacions resten només alguns trossos de muralla, basaments de torres i dos notables portals adovellats; del castell de Prades sols resta el record i algun vestigi de la seva església romànica.

És important l'església parroquial de Santa Maria, d'una gran nau, de transició del romànic, al qual pertany la porta lateral, al gòtic, amb elements renaixentistes, com la façana principal; l'absis és sisavat i té angles reforçats per contraforts. Davant la porta lateral que s'obre vora el portal de la muralla hi ha una creu de terme possiblement del segle XIII.

Els edificis són de pedra vermella triàsica, la dita pedra esmoladora. Això ha fet que Prades sigui coneguda com la Vila Vermella. Rovira i Virgili li dedicà una magnífica glossa on escrivia que *"sota un sol fort i dins l'aire clar, Prades vermelleja com un foc de brases. Som ja davant la vila, i ens obsesiona la vermellor dels trossos de muralla, de l'absis i del campanar de l'església (...) Així hem vist Prades, no pas com una fesomia de línies definides, sinó com una taca de color (...) dreta en el centre de l'alt planell, la vila de Prades, vermella"*. Als voltants s'ha edificat modernament un bon nombre de xalets.

Al començament del segle XX fou enderrocada la capella de Sant Antoni, vora la qual segons la tradició s'havia aixecat el poble primitiu. L'ermita de la Mare de Déu de l'Abella, a dos quilòmetres a llevant del poble, s'alça en una cinglera a 1020 m d'altitud aprofitejant

FONT DE PRADES.

tant una bauma on abans de la seva edificació havien viscut eremites entre altres Bernat Boïl, fill de Prades i primer llegat apostòlic a Amèrica el 1493, que el 1484 havia volgut fundar un monestir benedictí i que morí essent abat de Cuixà. Segons la tradició la imatge de la Verge fou trobada per un pastor entre les branques d'una alzina voltada de ruscs, quan anava a cercar mel. Sembla que l'ermita primitiva era força antiga i la tradició vol que s'hi hagués retirat la reina Margarida. L'edifici actual, d'una sola nau, fou construït cap al 1570 i fou beneït pel rector el 1574; el 1578 s'hi afegí el campanar i a l'inici del segle XVIII s'hi feren múltiples reformes. La imatge fou destruïda el 1936 i es reproduí en marbre de Sarrià el 1940. Segons Amades la devoció, molt arrelada, amb romeries i amb ball de coques de mel, provindria de l'antic culte a una divinitat agrícola local. Vora l'ermita brollava una font que tenia fama de miraculosa i que s'estroncà a principis de segle; també hi ha un pedró d'homenatge a Melcior Font, que el 1925 va escriure els goigs de la Verge. En el camí de Prades a l'Abellera s'alça l'ermita de **Sant Roc**, de molta menys anomenada.

En el terme s'ha trobat un abric neolític a la **cova del Cisterer**, així com al **pla de la Guàrdia**, i la **font del Pu**, puntes de fletxa de coure i fragments de grans vasos del coure final al **coll de les Forques** i pintura rupestre molt esquematitzada als **Castellots**. En el **Mas del Dinerall**, vora el barranc, es trobaren onze sepulcres de lloses, cinc o sis als **Rossinyols** i d'altres aïllats als **Segalassos** i al **Mas de Regiment**, fet que indicaria l'existència de diversos poblats ibèrics i de la baixa edat romana.

